

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.

Oddíl E – učební osnovy
XI.3.C

APLIKOVANÁ FYZIKA

XI.3.C – Aplikovaná fyzika

Charakteristika předmětu: APLIKOVANÁ FYZIKA ve čtyřletém gymnáziu

---

Obsah předmětu

Volitelný vyučovací předmět aplikovaná fyzika vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Svým vzdělávacím obsahem procvičuje a doplňuje znalosti a dovednosti z předmětu fyzika čtyřletého studia a aplikuje je na praktických úlohách. Realizuje průřezové téma Environmentální výchova.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
I. ročník	(1)	X
II. ročník	(1)	X
III. ročník	(1)	X
IV. ročník	(1)	X

Organizace výuky

V I., II. III. a IV. ročníku je vyučována 1 hodina týdně v laboratoři. Výuka probíhá ve skupinách, důraz je kladen na samostatnost řešení problémových úloh, realizaci experimentu včetně jeho zpracování, práci s čidly a fyzikálními aplikacemi.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací postupy, které v tomto předmětu směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

- vedeme k práci s textem a porozumění úkolům
- připravujeme na postupné objevení vysvětlení složitějších jevů
- sledujeme možnost návaznosti studia specializovaných oborů

Kompetence k řešení problémů

- inspirujeme k řešení problémových úloh „ze života“
- vedeme k vlastní tvůrčí práci
- připravujeme na postupné objevení vysvětlení složitějších jevů
- diskutujeme nad aktuálními informacemi z vědy a techniky
- zapojujeme studenty do soutěží, olympiád, projektů

Kompetence komunikativní

- vedeme k návrhům cest při řešení problémových úloh
- vedeme k práci ve skupinách, v týmu

XI.3.C – Aplikovaná fyzika

- připravujeme na ústní projev při cvičení na dané téma a k následnému sebehodnocení
- diskutujeme nad aktuálními informacemi z vědy a techniky
- dáváme možnost okamžitého dotazu, diskuse při nejasnosti

Kompetence sociální a personální

- vedeme k návrhům cest k řešení problémových úloh
- vedeme k práci ve skupinách, v týmu
- dáváme možnost prezentace vlastní práce, řešení zadaného úkolu
- dáváme možnost okamžitého dotazu, diskuse při nejasnosti
- snažíme se o vytvoření dobré atmosféry ve třídě

Kompetence občanské

- zdůrazňujeme pravidla slušného chování, diskuse
  - kontrolujeme zadané úkoly
  - dbáme dodržování termínů (odevzdání, realizací apod.)
  - dbáme na to, aby studenti dodržovali časové limity např. přestávek
  - zdůrazňujeme zodpovědnost za majetek
-

XI.3.C – Aplikovaná fyzika

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

I. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Úvod do fyziky <ul style="list-style-type: none"> • vektorové a skalární veličiny	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student předvádí vektorové veličiny v experimentech a reálných situacích, graficky zaznamenává operace s nimi</i>	
Kinematika <ul style="list-style-type: none"> • pohyb rovnoměrný přímočarý • pohyb zrychlený • skládání pohybů	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student měří v, s, t pohybu rovnoměrně přímočarého pomocí sonaru Vernier</i> ○ <i>určuje průměrnou rychlost pohybu reálných pohybů</i> ○ <i>měří a, v, s, t pohybu rovnoměrně zrychleného</i> ○ <i>orientuje se v grafech reálných pohybů</i> ○ <i>aplikuje zákonitosti jednoduchého pohybu na pohyb složený</i> ○ <i>demonstruje volný pád</i> ○ <i>měří s, v volného pádu</i> ○ <i>aplikuje princip nezávislosti pohybů při vodorovném vrhu</i>	
Dynamika <ul style="list-style-type: none"> • Newtonovy pohybové zákony • hybnost, impuls, zákon zachování hybnosti • tření • pohyb po kružnici • vztažné soustavy	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student demonstruje aplikaci Newtonových zákonů v praxi</i> ○ <i>demonstruje beztlížný stav</i> ○ <i>demonstruje zákon zachování hybnosti</i> ○ <i>aplikuje na příkladech zákon zachování hybnosti</i> ○ <i>měří třecí sílu</i> ○ <i>demonstruje zvětšení/zmenšení třecí síly</i> ○ <i>měří úhlovou rychlost, periodu, frekvenci, dostředivé zrychlení, dostředivou sílu</i> ○ <i>odliší inerciální a neinerciální vztažnou soustavu v experimentech</i>	
Mechanická práce a energie <ul style="list-style-type: none"> • mechanická práce • mechanická energie • výkon	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student pomocí sond Vernier nepřímo měří práci</i> ○ <i>aplikuje zákon zachování energie a zákon zachování hybnosti na praktickém příkladě</i> ○ <i>měří výkon</i>	
Gravitační pole <ul style="list-style-type: none"> • gravitační pole, tíhové pole • vrhy	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student počítá gravitační sílu různých planet</i> ○ <i>demonstruje beztlížný stav</i> ○ <i>zdůvodňuje, na které děje mají vliv rozdílné hodnoty tíhového zrychlení</i> ○ <i>popisuje pohyby družic</i>	
Mechanika tuhého tělesa <ul style="list-style-type: none"> • moment síly • momentová věta • skládání sil • rozklad síly • těžiště tělesa	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>měří rozložení sil na modelu mostu, ověřuje výpočet</i> ○ <i>počítá polohu těžiště, výpočet ověřuje experimentem</i> ○ <i>určuje stabilitu tělesa</i> ○ <i>popisuje funkci setrvačníků</i>	

XI.3.C – Aplikovaná fyzika

<ul style="list-style-type: none"> • stabilita tělesa • kinetická energie tuhého tělesa 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>demonstruje zákon zachování mechanické energie na pohybu kuličky</i> 	
<p>Mechanika tekutin</p> <ul style="list-style-type: none"> • vlastnosti tekutin • tlak • tlak vyvolaný tíhovou silou tekutiny • vztlaková síla • proudění tekutin 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student měří atmosférický tlak</i> ○ <i>demonstruje model hydraulického zařízení</i> ○ <i>demonstruje chování těles v kapalině</i> ○ <i>demonstruje zákony mechaniky tekutin na technických projektech (Falkirk Wheel, projekt Delta)</i> ○ <i>demonstruje Bernoulliho rovnici v experimentech</i> 	

II. ROČNÍK

II. ROČNÍK		
<p>Molekulová fyzika</p> <ul style="list-style-type: none"> • kinetická teorie látek • základní fyzikální veličiny atomové fyziky • modely struktur látek různých skupenství 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student vyvozuje důsledky základních experimentů kinetické teorie látek pro chování a vlastnosti látek</i> ○ <i>formuluje základní poznatky o atomu</i> ○ <i>aplikuje m_u, A_r, N_A, n, M_n, V_n v příkladech</i> ○ <i>objasní souvislost mezi vlastnostmi látek různých skupenství a jejich vnitřní strukturou</i> 	Poznámky
<p>Termika</p> <ul style="list-style-type: none"> • teplota a její měření • vnitřní energie tělesa • teplo 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student rozlišuje teplotní stupnice (Celsiovu, termodynamickou)</i> ○ <i>převádí °C na K a naopak</i> ○ <i>popisuje měření teploty</i> ○ <i>počítá vnitřní energii, teplo</i> ○ <i>charakterizuje měrnou tepelnou kapacitu</i> ○ <i>popisuje druhy přenosu vnitřní energie a aplikace</i> ○ <i>formuluje kalorimetrickou rovnici a aplikuje ji v příkladech</i> ○ <i>formuluje 1.termodynamický zákon a aplikuje ho v příkladech</i> 	
<p>Změny skupenství</p> <ul style="list-style-type: none"> • změny skupenství • fázový diagram • vlhkost vzduchu 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student demonstruje v pokusech jevy spojené se změnami skupenství a fyzikálně správně je popisuje</i> ○ <i>demonstruje vliv skupenského tepla v reálných situacích</i> ○ <i>počítá vlhkost vzduchu</i> ○ <i>popisuje měření vlhkosti vzduchu</i> 	
<p>Plyny</p> <ul style="list-style-type: none"> • ideální plyn • izo-děje • stavová rovnice • adiabatický děj • práce plynu • tepelné stroje 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>formuluje zákony izo- dějů, kreslí diagramy</i> ○ <i>aplikuje zákony izo- dějů v příkladech</i> ○ <i>aplikuje stavovou rovnici v příkladech</i> ○ <i>popisuje adiabatický děj</i> ○ <i>formuluje Poissonův zákon</i> ○ <i>počítá, graficky určuje práci vykonanou plynem</i> ○ <i>určuje práci při kruhovém ději</i> ○ <i>formuluje 2.termodynamický zákon</i> 	

XI.3.C – Aplikovaná fyzika

	<ul style="list-style-type: none"> o a aplikuje ho v příkladech o charakterizuje tepelný stroj o rozděluje, popisuje konstrukci a princip činnosti, srovnává tepelné stroje o počítá účinnost tepelného stroje 	
Pevné látky <ul style="list-style-type: none"> • struktura • deformace • teplotní roztažnost 	<ul style="list-style-type: none"> o student popisuje krystalické a amorfní látky, uvádí příklady o popisuje krystalovou mřížku a její poruchy o rozděluje deformaci, uvádí příklady o analyzuje vznik a průběh procesu pružné deformace pevných těles o popisuje deformaci tahem o aplikuje Hookův zákon o popisuje roztažnost pevných těles o uvádí příklady z praxe 	
Kapaliny <ul style="list-style-type: none"> • povrchová vrstva • jevy na rozhraní pevného tělesa a kapaliny • kapilární jevy • objemová roztažnost 	<ul style="list-style-type: none"> o student samostatně demonstrovuje chování povrchu kapaliny o demonstrovuje jevy na rozhraní pevného tělesa a kapaliny o popisuje kapilární jevy a jejich aplikaci v technické i běžné praxi o demonstrovuje objemovou roztažnost kapalin o porovná zákonitosti teplotní roztažnosti pevných těles a kapalin a využívá je k řešení praktických problémů o vysvětluje pojem anomálie vody 	
Mechanické kmitání <ul style="list-style-type: none"> • základní pojmy • kinematika kmitavého pohybu • složené kmitání • kyvadlo • přeměny energie v mechanickém oscilátoru • nucené kmitání 	<ul style="list-style-type: none"> o student demonstrovuje různé mechanické oscilátory o student pomocí sond Vernier zaznamenává a charakterizuje kmitavý pohyb o odečítá základní fyzikální veličiny kmitavého pohybu z grafu o popisuje matematické kyvadlo o experimentuje s matematickým kyvadlem o demonstrovuje rezonanci v konkrétních případech o využívá rezonanci v experimentech 	
Mechanické vlnění, akustika <ul style="list-style-type: none"> • popis vlnění • interference vlnění • šíření v prostoru • zvuk 	<ul style="list-style-type: none"> o student popisuje zdroje vlnění o demonstrovuje vztah mezi kmitáním a vlněním o demonstrovuje příčné a podélné vlnění o demonstrovuje stojaté vlnění o pomocí programu Audacity zkoumá fyzikální vlastnosti zvuku 	

III. ROČNÍK

Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Elektrický náboj <ul style="list-style-type: none"> • elektrické pole • elektrický potenciál, elektrické napětí 	<ul style="list-style-type: none"> o student měří elektrický náboj při nabíjení a vybíjení vodičů o měří elektrický náboj kondenzátoru o studuje nabíjení a vybíjení 	

XI.3.C – Aplikovaná fyzika

<ul style="list-style-type: none"> • kapacita 	<i>kondenzátoru</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ určuje kapacitu kondenzátoru pomocí přechodového děje 	
Elektrický proud <ul style="list-style-type: none"> • elektrický proud • elektrický zdroj • odpor vodiče 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student sestavuje galvanický článek a měří jeho napětí ○ ověřuje Ohmův zákon ○ z měření určuje vnitřní odpor zdroje 	
Elektrický proud v plynech a vakuu <ul style="list-style-type: none"> • elektrický proud v plynech • výboj 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student určuje druh plynu ze spektra výboje 	
Elektrický proud v polovodičích <ul style="list-style-type: none"> • elektrický proud v polovodičích • polovodičové součástky 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student zapojuje diody a termistory do obvodů ○ používá RGB LED k mísení barev ○ měří teplotu pomocí termistoru 	
Magnetické pole <ul style="list-style-type: none"> • stacionární magnetické pole • nestacionární magnetické pole 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student proměřuje magnetické pole Země, permanentních magnetů, vodičů s proudem, cívek ○ demonstruje princip magnetického záznamu ○ používá Ampérovo a Flemingovo pravidlo ○ demonstruje magnetické vlastnosti látek ○ demonstruje jev elektromagnetické indukce 	
Střídavý proud <ul style="list-style-type: none"> • základní pojmy • obvod střídavého proudu • výkon střídavého proudu 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student proměřuje průběh střídavého proudu v obvodu ○ zobrazuje časový diagram výkonu z měření průběhu střídavého proudu v obvodu s rezistorem 	
Elektromagnetické vlnění <ul style="list-style-type: none"> • popis • šíření 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student pracuje s termokamerou ○ ověřuje vlastnosti infračerveného záření pomocí termokamery a IF LED ○ ověřuje vlastnosti UV záření ○ ověřuje vlastnosti mikrovlnného záření 	

IV. ročník		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Fyzika <ul style="list-style-type: none"> • mechanika • termodynamika a molekulová fyzika • mechanické kmitání a vlnění • elektřina a magnetismus • optika 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student se orientuje ve fyzikálních veličinách (značkách, jednotkách) ○ popisuje fyzikální zákonitosti mezi nimi ○ formuluje fyzikální zákony ○ aplikuje vědomosti v příkladech ○ vysvětluje fyzikální děje ○ orientuje se v MFCHT ○ volí vhodná měřidla a přístroje a pracuje s nimi ○ analyzuje, zpracuje výsledky měření ○ orientuje se v historii fyziky 	
Praktické úlohy <ul style="list-style-type: none"> • horkovzdušný balón 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student aplikuje vědomosti v praktické úloze 	

XI.3.C – Aplikovaná fyzika

<ul style="list-style-type: none"> • elektrotechnická zapojení	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>orientuje se v technickém výkresu (elektrotechnickém schématu)</i> ○ <i>volí pracovní postupy, materiály</i> ○ <i>pracuje s papírem, dřevem, kovem, plastem</i>	
---	--	--